

Parameters voor het inachtnemen van dierenwelzijn in huisvestingsonderzoek in de veehouderij

In opdracht van de Raad voor diereenaangelegenheden
Den Haag
Februari 1997

Leden van de Werkgroep criteria dierenwelzijn:

Ir. E.A.M. Bokkers	Auteur van dit rapport
Ing. H. Hendriks	Informatie en Kennis Centrum Landbouw te Ede
Drs.Mr. H. Lommers	Raad voor dierenaangelegenheden te Den Haag (voorzitter)
Dr.Ir. J.H.M. Metz	Instituut voor Milieu- en Agritechniek te Wageningen
Prof.Dr.Ir. M.J.M. Tielen	Faculteit der Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht Stichting Gezondheidsdienst voor Dieren in Nederland te Boxtel
Prof.Dr. P.R. Wiepkema	Emeritus hoogleraar Ethologie, Landbouwuniversiteit Wageningen

Met dank aan Dr. W.G.P. Schouten van de Vakgroep Veehouderij, Landbouwuniversiteit Wageningen, Drs. M. Bracke van het Instituut voor Milieu- en Agritechniek te Wageningen en Dr. G. de Jonge van het Praktijkonderzoek Pluimveehouderij te Beekbergen voor geleverde adviezen.

In opdracht van:
Raad voor dierenaangelegenheden
Werkgroep criteria dierenwelzijn
Schenkweg 60
Postbus 90428
2509 LK Den Haag
Tel. 070-3793266

Leeswijzer

In de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD) is een scheiding aangebracht tussen de bepalingen betreffende de gezondheid en die betreffende het welzijn van dieren. Ook binnen de Raad voor dierenaangelegenheden is een dergelijke scheiding aangebracht door de instelling van een Afdeling gezondheidsvraagstukken en een Afdeling welzijnsvraagstukken.

Door de beide gebieden (gezondheid en welzijn) gescheiden te behandelen is het de vraag of de regelgeving op het gebied van de gezondheid en die op het gebied van het welzijn van dieren voldoende met elkaar geïntegreerd kunnen worden. Daar komt bij dat ook het beleid op de beide gebieden, althans tot voor kort, onafhankelijk van elkaar werd ontwikkeld.

Bij de relatie tussen milieu en welzijn doet zich dezelfde problematiek in versterkte mate voor. De milieu- en de welzijnsregelgeving staan geheel los van elkaar. Het milieu- en het welzijnsbeleid worden onafhankelijk van elkaar ontwikkeld. In de praktijk blijkt dat in veel gevallen de ontwikkeling van milieuvriendelijke houderijsystemen ten koste van het welzijn dreigt te gaan. Ook op de gebieden van milieu en welzijn blijken de doelstellingen niet altijd parallel te lopen.

Op grond van het voorgaande kunnen er problemen ontstaan met betrekking tot de afstemming tussen de regelgeving op het gebied van de gezondheid van dieren of het milieu en die op het gebied van het welzijn van dieren. Het zal niet eenvoudig zijn om deze afstemming op korte termijn te verbeteren. Wellicht dat een eerste poging kan worden ondernomen door onderzoeksprogramma's die zich richten op gezondheids- of milieu-onderzoek dan wel op de ontwikkeling van milieuvriendelijke huisvestingssystemen voor gehouden dieren te toetsen op de gevolgen voor het welzijn. Bij allerlei onderzoeksprogramma's en bij de ontwikkeling van nieuwe huisvestingssystemen wordt in veel gevallen namelijk geen of slechts zijdelings aandacht besteed aan de gevolgen voor het welzijn. Als voorbeelden kunnen genoemd worden:

- het onderzoeksprogramma "Integrale structuur voor vrijwaring van infectieziekten bij varkens (ISV-varken)" van mei 1995, waarin de aandacht vooral gericht wordt op de gezondheidsaspecten van de in Nederland gehouden varkens om in Nederland een toonaangevend niveau van diergezondheid te bewerkstelligen
- het onderzoek betreffende binnenhuisvesting van eenden, groenlabel-stallen en groepskooien voor vleeskuikenouderdieren, waarbij het vooral gaat om milieu-aspecten zoals ammoniakemissie.

Door welzijnsaspecten in het onderzoek mee te nemen kan hopelijk voorkomen worden dat achteraf blijkt dat de toepassing van de onderzoeksresultaten leidt tot een dierhouderij die welzijnsongevriendelijk en maatschappelijk minder aanvaardbaar is. Om te kunnen beoordelen of in een bepaald onderzoeksvoorstel, met name naar huisvestingssystemen, voldoende rekening is gehouden met welzijnsaspecten, zou dat voorstel beoordeeld moeten worden aan de hand van een aantal parameters. In het onderhavige rapport worden dergelijke parameters voor de verschillende diersoorten aangegeven. Niet alle diersoorten die bedrijfsmatig in Nederland worden gehouden, worden in het rapport behandeld. Dat bepaalde diersoorten niet opgenomen zijn, betekent niet dat er met betrekking tot de huisvesting van die diersoorten geen welzijnsproblemen zouden zijn.

Na de eerste drie hoofdstukken, waarin mogelijke oorzaken van aangetast welzijn en indicatoren voor die welzijnsaantasting worden behandeld, volgen hoofdstukken gewijd aan de afzonderlijke diersoorten. In de praktijk zal het zo gaan dat voor onderzoekers die zich gericht met de ontwikkeling van huisvestingssystemen voor een bepaalde diersoort bezighouden, slechts het hoofdstuk dat betrekking heeft op die diersoort van belang is. Het rapport is voor de onderzoeker dus minder "dik" dan het lijkt.

Met betrekking tot de parameters is onderscheid gemaakt tussen onvoorwaardelijke parameters, die in elk onderzoek geregistreerd moeten worden, en voorwaardelijke parameters, die alleen geregistreerd moeten worden indien het betreffende onderzoek gevolgen heeft of kan hebben op het welzijnsaspect van deze parameters.

Nadat de relevante parameters met betrekking tot de verschillende diersoorten zijn gegeven, wordt in hoofdstuk 17 een poging gedaan om tot een waardering van die parameters te komen. In hoofdstuk 17 is gekozen voor algemeen geldende uitgangspunten, die betrekking hebben op een ideaalbeeld. Voor deze algemene bewoordingen is gekozen, omdat het (nog) niet goed mogelijk is welzijnsparameters te kwantificeren, zoals bijvoorbeeld de lichaamstemperatuur van een dier. Als onderzoekers met de parameters uit dit rapport bij hun onderzoek rekening gaan houden, hoopt de werkgroep dat, werkendeweg, de meetbaarheid van de parameters zal verbeteren.

Met name met betrekking tot dat laatste punt worden onderzoekers en andere gebruikers van dit rapport dan ook verzocht aan te geven op welke wijze het rapport dan wel de genoemde lijsten met parameters verbeterd kunnen worden.